

Almanacka

För Skott: Året

Efter Frälsarens **CHRIST** Födelse

1792.

Till **GÖTHEBORGS** Horizont,

Eller 57 grad. 42 min. Pol:högd, och 24 $\frac{1}{2}$ tids
min. Meridian skillnad Väster om Stock-
holms Observatorium.

Efter Kongl. Maj:ts Nådigste Stad-
gande, utgifwen

Åf Dess Wetenskaps: *Academie.*

STOCKHOLM,

Tryckt hos **JOHAN GEORG LANGE.**

Exemplaret såljes håstadt och skuret för 1 Skilling Sp.

Fortsättning af framl. Professorens och Rid.
daren J. G. Wallerii belönte Swar, up-
på Kgl. Wet. Academiens Fråga, angå-
ende Åkerjordarternas Skiljemärken och
förbättring genom tjenlig blandning*).

Då man i det föregående nämnt, att en mycket
hård jord bör göras lösare och en mycket lös gö-
ras stadigare, uppkommer den Frågan, Suru medel-
vägen i dessa jordblandningar skall träffas,
till befrämjande af Sådes-wårten? Hårtill swa-
ras, att man icke är af den tanken, som många på-
yrka, att en åker bör göras så lös, att han kan
löras, enär så omtränger. Efter den långliga år-
sarenhet, som jag äger, och i jämförelse med flera
slags åker-jord anmärkt, påstår jag den åker-jorden
wara bäst blandad, hwilken då den i rätt tid lö-
res, reder sig som en mull, men lika fullt af torr-
ka hårdnar och skärpnar, med större eller mindre

remnor och sprickor, af tillkommande Rågn uppblö-
tes och blir i början slipprig, men sedan den fått
liten torrka, söndersmålas wid förningen i grov-
Med et ord, den jord, som uppblött låter nå ot
bandtera och krama sig, innan hon remnar, och
längre gnuggad imellan fingrarna söndersmålas i
grofwa gryn, just som då man arbetar ihop hårdt,
brändt och fint siktadt ler med lika mycket rådt ler,
som sedermera wäl hårdnar i wårman med större
eller mindre remnor. Detta hårdnande i torrka ska-
dar så mycket mindre den wårande såden, som mu-
sten af den i ytan hårdnade jorden blir längre
qwarhållen, och på djupet är hårdnandet ej stör-
re, än att sådes-roten wäl kan sprida sig. — I
fall jorden för hastigt skulle hårdna öfver Wår så-
den, innan Brådden wäl uppkommit, som sker, om
torrka infaller efter starkt Rågn om Wåren, kan
denna skärpa snart genom Harsning lösas. Det är
för den myckna lösheten, som wårsådet ej kan fort-
komma på sandmylla eller sandjord, emedan musten
för hastigt förswinner, då wårman tilltager.

Wid detta tillfälle får man ock påminna, att det
ingalunda är tillräckligt af den uptagna åker-jorden
dömma om dess tillståndiga blandning, innan man
förut

*) Se det föregående i de 6 sist förflutna årens Al-
manackor till Gøtheborgs Horizont.

förut undersökt, hurudan asken, eller den under-
mat-jorden liggande underbäddning är beskaffad;
ty på annat sätt bör den jord handteras och blanda-
das, som ligger på sand-botten eller bärgshällar,
och på annat sätt den som ligger på lera. På
ler-botten skadar ej, om jorden är något lösare, men
på sand-botten duger det icke. Vid dikningen kan
man få weta underbäddningen utan jord-bör, som
är för en Landtbo för kostsam.

Allt nu närmare komma til saken, huru medelst
tjenligt Brak och jord-blandningar åker-jorden
till mera fruktbarhet kan befordras, wilsje wi nu
kortligen, hwar och en af de beskifna åker-jord-
arter särskildt betrakta, i den ordning de förut be-
skifna äro. Men förut i allmänhet påminna, att
de tillblandningar, som wid hwar och en sort kom-
ma att nämnas, böra så förstås, som förut påmint
är, att de böra vara preparerade, i fall ej annorledes
uttryckeligen nämnes. — Tanken är också, att wid
hwar och en åker-jord kortligen nämna, huru de
särskildt handteras och brukas böra, emedan män-
ga åker-brukare hafwa den oseden, att den ene gör
som den andre gör förut, ehuru deras åker-jord-
arter

arter kunna wara gansta skiljaktiga, som af det föl-
jande närmare skall inhämtas.

Mylla äger wäl den förmon, i anseende till be-
löshet, att hon är lättbrukad, har och dersöre fått
ett rum bland de jord-arter, som Åkerbrukaren kallar
Lätt-jord, emedan hon kan köras, då liten Must
wankar, men det är ej rådligt att ofta röra i henne,
emedan hon derigenom förlorar mycken must igenom
utdunstningen. — Twänne körningar, hwarigenom hon
redes och wändes, äro nog, och är nödigt, att hon,
efter första körningen, sedan hon fått ligga några
veckor, med öppna färor, att insupa de ämnen, som
Luften kan meddela, hwarwältas att bättre behålla
musten. Skulle hon öfwerhopas med ogräs, så kan
harkwen med hwasa quarters långa pinnar nyttjas.
Gladd duger på denna jord intet. Allt som hon
är djup till, bör körningen inträttas, grundare i en
grund mylla, som ligger på sand-jord eller annan
hård botten, men något djupare i den mylla, som
är med lera underbäddad. Kan lera råkas på en
half eller trefjerdedels alns djup, så är det rätta
stället. bwaräst dubbla färor gagna.

Hwad des förbättring angår, som all mylla äger i sig sielf något för värterna tjenligt ämne, behöfwer hon ej mycken tillblandning af sådana ämnen, om icke litet af spån, jord underlundom. Men som hou lätt förlorar sin must, äskar hon en sådan tillblandning, hwaras hon kan årnå mera stadga och fasthet. Hårtill är Ler-mårgel, antingen naturel eller artificiell, som består af mycken Lera, ganfka tjenlig, hvarigenom myllan förvandlas til Mårgel-Mylla. I brist af Ler-mårgel, kan och med mycken förmon ren Lera brukas, hvarigenom Myllan förvandlas till Ler-mylla. Dessa nämnda jordarter, hwilkendera som kan wara till hands, böra till den ymighet tillblandas, att åker-jorden kan årnå den stadga, som är beskrifwen. Dock bör märkas, att på djup mylla, som ligger på Ler-botten, ej behöfwes så mycken tillblandning, men den som är grundtarswar så mycket mera. Detta kan wäl icke allstke på en gång, men kan verkställas efter hand, till des åker-jorden fått sin tillbörliga fasthet. Dessa nämnda jordarter, sedan de blifwit i wädret sönderdelta, och jämt på åkren utspridda, böra med Tråd-stocken, åfwen som annan gödsel, wäl nedköras och med myllan beblandas, hwartill fördras wäl två till tre körningar och harsningar. Sand duger icke

icke på mylla synnerligen, emedan den förorsakar större värma, dock kan någon sand nyttias, att göra myllan fastare, då ingen annan tillgång finnes, hwaras man får Sand-mylla.

Klappur-mylla äger någon mera stadga än Myllan, af den tryckande Klappurn, hwadan hon och längre qwarhåller musten; men derhos merändels, i anseende till sitt läge, är wattuslut, som förut anfördt är. Denna jord bör fördenksull, där dessa omständigheter inträffa, ej allenast wäl fringdikas, utan oftare och djupt köras, då hon ligger på lerbotten, så wida tillfälle gifwes, som dock sällan tryter i denna jordmon. Detta är så mycket nödigare, som harsning icke här gör så godt gagn, att utrota ogräs, som på rena Myllan, för den öfverliggande Klappur-sten, som något plågar hindra harspinnarne att upprycka gräs roten. Wältning är på denna jordmon söga nyttig, och sladdning onödig.

Till denna åker-jordens förbättring, är ej leran så förmonlig, som icke mera Ler-mårgela, antingen naturlig eller artificiell, i anseende dertill, att denna jord äger förut någon stadga, samt alltid är af en drungen art, som kommer af det länge i henne qwar-

qvarstående watten, hwillets utdunstning klappurn
hindrar. Af Ler-mårgeln kan göra fyllest, om den
påføres till ett halft qvarters högd öfwer hela åkren,
likasom annor gödsel och sedermera twål nedføres.
Men det är swårt att utfatta myckenheten, ty den
bör rättas efter twar och en åkers beskaffenhet, som
kan vara mer eller mindre klappur, blandad, samt
mer eller mindre drungen. I brist af Ler-mårgel
kan ock Lera nyttjas af samma grund som om Myl-
lan anförds år, hålft med någon Byk-aska eller an-
nan utlakad aska blandad. Halsfrutten (pån-jord)
gör ock i denna åker godt gagn.

(Fortsättn. nästa år.)